

2. Буяльська Т.Б. Теоретичні аспекти адаптації студентів I курсу до навчання у ВНЗ [Електронний ресурс] / Буяльська Т.Б., Прищак М.Д. – Режим доступу: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2008/txt/Buyalska.php>.

3. Іванюк І.Я. Проблеми адаптації студентів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.confcontact.com/2007nov/ivanyuk.php>.

4. Кравець В.А. Теоретичні аспекти адаптації студентів I курсу навчання у вищих навчальних закладах / В.А. Кравець // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Психологія і педагогіка. – 2010. – Вип. 14. – С. 186-192. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoapp_2010_14_20.

Федик О.В.

*кандидат психологічних наук, доцент,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»*

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОТОВНОСТІ ПСИХОЛОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний розвиток суспільства вимагає від фундаментальної психології практичної реалізації, використання знань, навичок і умінь в різних сферах життєдіяльності особистості. Психологічна наука у поєднанні з практичною діяльністю має засвідчити свою гуманістичну основу в розвитку суспільства в цілому і конкретно – в створенні умов задоволення основних потреб людини – в праці, спілкуванні, самореалізації, пізнанні, відновленні психічних і фізичних можливостей організму.

Нові висоти соціального прогресу потребують психолога з високим рівнем академізму та професіоналізму, високою активністю та конкурентоспроможністю.

На наш погляд, ще більш важливим є те, що професіонали психологічної сфери повинні глибоко розуміти, яким чином потужну систему психологічних знань, навичок і умінь застосовувати й ефективно здійснювати професійну діяльність.

Остаточного визначення готовності до діяльності в науці поки ще не сформувалося. Можемо виділити три основні підходи до її розуміння:

1) готовність розуміється як складне утворення, яке включає у себе когнітивний, мотиваційний, емоційно-вольовий компоненти, як сукупність знань, вмінь та навичок, професійно важливих якостей особистості, які повинен мати фахівець для успішного виконання діяльності;

2) готовність розуміється як певний функціональний стан, що сприяє успішній діяльності, забезпечує її високий рівень;

3) готовність розуміється як складне особистісне утворення, що включає професійно важливі якості особистості, вміння і психологічні стани [7].

Ядро готовності становлять психічні процеси і властивості. Вони є фундаментом якостей особистості. Якості і психологічні властивості

особистості, що є основою установки майбутнього психолога на усвідомлення функцій праці, професійної позиції, оптимальних способів діяльності, співвіднесення своїх здібностей з можливостями – характеристики психологічної готовності [7].

У фокусі уваги науковців нині знаходиться проблема психофізіологічної (психологічної) готовності до професійної діяльності типу «людина-людина». Важливим науковим завданням є здійснення психофізіологічного забезпечення всіх етапів становлення фахівців професій такого типу. Але його повноцінне вирішення не можливе без інтегрування наукових надбань інших галузей психологічного знання: психології особистості, психодіагностики, психофізіології, вікової та консультативної психології [3].

За рахунок використання методів психофізіології та врахування індивідуальних психофізіологічних властивостей людини ми можемо констатувати, що поняття психофізіологічного забезпечення готовності до професійної діяльності є дещо ширшим ніж супровід.

Сьогодні ми визначаємо психофізіологічне забезпечення, як певний комплекс послідовних заходів, які спрямовані на розвиток та формування у людини професійної компетентності, індивідуальне узгодження психофізіологічних можливостей певної людини з різноманітними вимогами, які висуває до цих можливостей її професійна діяльність, психофізіологічних властивостей та професійно важливих якостей, котрі дозволять досягнути найвищого індивідуально можливого професійного рівня та розкриття її особистісного потенціалу у професійній діяльності [5].

Психофізіологічне забезпечення повинно базуватись на принципах науковості, системності, послідовності та безперервності, адекватності, індивідуалізації, спрямованості на досягнення найкращого результату у професійній діяльності [1].

Психофізіологічне забезпечення професійної діяльності психологів повинно засновуватись на оптимізації адаптаційних можливостей – індивідуальному узгодженні можливостей людини з вимогами її діяльності, що можливо досягнути наступними шляхами: підвищенням стресостійкості; здійснення психопрофілактики професійних деформацій; усунення зовнішніх і внутрішніх чинників, що шкідливо відображаються на психіці і результатах діяльності [3].

Важливе місце у психофізіологічному забезпеченні професійної діяльності психолога відводиться індивідуалізації діяльності фахівця, сутність якої полягає у відповідності організації діяльності до його психофізіологічних особливостей. Індивідуальний стиль діяльності, визначається як спосіб діяльності, що враховує індивідуальні якості (особливості) суб'єкта і має такі відмітні ознаки, як стійкість, зумовленість певними особистісними якостями, і є засобом ефективного пристосування до об'єктивних вимог. Індивідуальний стиль являє собою індивідуально-своєрідну систему психологічних засобів, до яких свідомо чи стихійно удається людина з метою найкращого зрівноважування своєї (типологічно зумовленої) індивідуальності з предметними, зовнішніми умовами діяльності [2].

На основі сконструйованої моделі практичного психолога (Н.В. Чепелева, В.Г. Панко), слід звертати увагу на низку складових особистості: фізичний стан, психічне здоров'я, систему механізмів особистісної регуляції та емоційної витривалості, мотиваційну сферу [6].

Професійно значущі якості психологів-практиків інтегрують: соціально-психологічні якості (емоційну врівноваженість, самостійність, вимогливість до себе та інших, комунікабельність); психологічні якості (стійкість і концентрацію уваги, швидкість мислення, вміння визначати пріоритетну інформацію); психофізіологічні якості: (витривалість і рухливість нервової системи, здатність зберігати емоційну стійкість, стресостійкість, упевненість у власних силах тощо).

При здійсненні психофізіологічного забезпечення практичної діяльності психолога враховуються основні психофізіологічні аспекти, які можуть впливати на результат діяльності. На основі аналізу проблем, що існують у сфері психофізіологічного забезпечення діяльності виникає необхідність розробки та відпрацювання загального алгоритму психофізіологічного забезпечення діяльності, послідовне виконання етапів якого надало б можливість досягнути максимально можливого ефекту і який би порівняно легко міг бути адаптованим до застосування у практичній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Кокун О.М. Методологічні засади та практичні заходи психофізіологічного забезпечення професійного становлення фахівця // Проблеми сучасної психології: Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського національного ун-ту. ім. І. Огієнка, Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Вип. 5. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 214-223.
2. Кокун О.М. Оптимізація адаптаційних можливостей людини: психофізіологічний аспект забезпечення діяльності: Монографія. – К.: Міленіум, 1004. – 265 с.
3. Кокун О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: Монографія. – К.: ДП "Інформ.-аналіт. агенство". – 2012. – 200 с.
4. Кокун О.М. Становлення фахівців у професіях типу «людина-людина»: передумови психологічного забезпечення // Вісник: Зб. наук. ст. Київ. міжнар. ун-ту: Сер. «Психол. науки». – К.: КиМУ, 2007. – Вип. 11. – С. 48-58.
5. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 400 с.
6. Панок В.Г., Чепелева Н.В., Титаренко Т.М. Основи практичної психології. – К.: Либідь, 2001. – 534 с.
7. Федик О.В. Психофізіологічне забезпечення у структурі психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності. Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2010. – Вип. 15. – Ч. 2. – С. 90-97.